

Tuindorpkerk
Zondag 20 juni 2021
Bij Marcus 4:35-41

Het was een lange dag geweest. Vanaf de ochtend had Jezus vanuit een boot op het meer van Galilea de op de oever verzamelde mensen verteld over het Koninkrijk van God: het rijk van recht en vrede dat langzaam groeit en vorm krijgt als mensen de hand aan de ploeg slaan. Over hoe oude patronen doorbroken kunnen worden; over hoe onrecht en dood uiteindelijk niet het laatste woord hebben. Jezus had het gehad over een zaaier die uitgaat om te zaaien. Een deel van het zaaigoed gaat verloren, omdat het op de rotsen of tussen de distels terechtkomt, maar een deel valt wel in goede aarde en krijgt voldoende voeding, licht en aandacht om te kunnen groeien. Het Koninkrijk komt tot wasdom als wij ons ervoor inzetten.

En tegelijkertijd gebruikte Jezus het beeld van het mosterdzaadje: een onooglijk begin van wat uiteindelijk een breed uitwaaiende boom wordt, die voldoende bescherming biedt aan de vogels om er te kunnen nestelen. Het Koninkrijk groeit langzaam, maar is onstuitbaar.

Moe van de lange dag praten en uitleggen valt Jezus achterin de boot in slaap. De leerlingen, deels ervaren vissers, beginnen naar de overkant te roeien. Even weg van de mensenmassa. Even op zoek naar rust.

Onderweg steekt opeens een storm op. De golven beuken op de houten boot die langzaam vol begint te lopen. En dan slaan de paniek en angst toe bij de leerlingen. De angst om schipbreuk te lijden daar midden op het meer van Galilea.

In het beeld van dat door de storm opgezweept water klinkt meer door dan alleen de letterlijke angst dat het schip het zal begeven. Al gaat het in de evangeliën regelmatig over vissers, de Joden waren, zeker in de tijd van Jezus, bepaald niet een waterminnend volk. Jeruzalem, de hoofdstad, lag boven op een berg. Veel verhalen in de Bijbel gaan over zaaien en oogsten, over het leven in de woestijn. Als varen en water al een rol spelen in Bijbelteksten, dan gaat het zeker in het Tweede Testament meestal over het meer van Galilea dat zo klein is dat je altijd wel een van de oevers kan zien. De echte zee, het grote water, komt maar af en toe langs en dan klinkt vaak groot ontzag in de teksten door. Het gaat dan meestal over schipbreuken en drenkelingen en een enkele keer over walvissen. Bij het thema water zijn het gevaar, de chaos, en de wanorde nooit ver weg. Het grote water herinnert ergens op de achtergrond altijd aan de schepping: aan toen alles woest en ledig was en de orde pas begon toen de oervloed werd teruggedrongen en water en land gescheiden werden. Daar, in de nacht tussen de hoge golven, moeten ook de leerlingen even gedacht hebben dat ze in die oervloed, in die oorspronkelijke chaos, terecht waren gekomen.

De existentiële paniek en angst zijn dan ook begrijpelijk. De leerlingen zijn ervan overtuigd dat ze schipbreuk gaan lijden en verzwolgen zullen worden door dat ontzagwekkende water. Ze kijken achterin de boot en zien daar Jezus nog steeds in diepe slaap. Prachtig al die verhalen over goede aarde en mosterdzaad, maar zo middenin in de storm blijkt je daar bar weinig aan te hebben. 'Meester kan het u niet schelen dat wij vergaan?'

Zo wordt Jezus wakker gemaakt. Het eerste dat hij vervolgens doet is de wind toespreken. 'Zwijg! Wees stil.' Als dat water inderdaad herinnert aan de chaos van voor de schepping, dan is het dus meer dan een storm die Jezus hier tot rust brengt. Het is meer dan het voorkomen van schipbreuk. Het is een redding uit de chaos. Het is het opnieuw scheppen van orde. Het is scheiden van 'het water van de chaos', en 'het land dat leven mogelijk maakt'. Het is dan ook niet voor niets dat de

leerlingen zich aan het einde van de gelezen tekst afvragen: 'Wie is hij toch, dat zelfs de wind en het water hem gehoorzamen?'

Dan kijkt Jezus om en vraagt zijn leerlingen: 'Waarom hebben jullie zo weinig moed? Waarom hebben jullie nog steeds geen vertrouwen?' Jezus stelt niet de vraag waarom de leerlingen zelf niet geprobeerd hebben om de storm tot bedaren brengen. Dat zijn dingen die wij niet kunnen. Maar hij vraagt ze wel waarom ze zich door angst en paniek hebben laten meeslepen. Jezus heeft de hele dag gepreekt over het Koninkrijk: over hoe redding mogelijk is. Nogmaals, stormen kunnen wij niet keren. Sommige dingen zijn te groot. Maar de woorden van Jezus zijn wel te verstaan als een oproep om met vertrouwen in de mogelijkheid van een goede afloop de wereld tegemoet te treden en te handelen vanuit vertrouwen in plaats vanuit angst en paniek.

Als Jezus spreekt over het hebben van geloof, dan heeft hij het vooral over het leren vertrouwen in het Koninkrijk van God: het vertrouwen dat onrecht niet altijd zegeviert, dat macht het niet altijd wint, dat de dood uiteindelijk niet het laatste woord heeft. Dat het zin heeft om je in te zetten voor een betere wereld. Geloof gaat om het vertrouwen dat dingen ten goede kunnen keren. Daarmee is vertrouwen niet allen een essentieel onderdeel van ons geloofsleven, maar is ook van groot belang voor ons dagdagelijkse bestaan.

Er zijn heel veel mensen die vol vertrouwen in het leven staan. Die zich niet laten beheersen door angsten of negatieve overtuigingen, en die leven vanuit het vaste besef dat ze er mogen zijn, dat ze hun talenten hebben gekregen om op een positieve manier bij te dragen aan de wereld, dat problemen er zijn om op te lossen, en dat ze dat in veel gevallen ook kunnen. Dat zijn de mensen die wellicht ook niet direct in paniek zouden zijn geraakt bij een storm op het meer. De wind kan er plots opsteken, maar ook weer snel wegvallen. En als je schipbreuk leidt, dan kan je je met een stuk wrakhout wellicht nog zwemmend in veiligheid brengen. Zo groot is dat meer van Galilea nou ook weer niet.

Die tekst over de storm is wellicht vooral bedoeld voor mensen die met minder vertrouwen in het leven staan. De eerste boodschap is wat mij betreft dat leren vertrouwen niet vanzelf komt: het is een proces van vallen en opstaan. Wees dus niet te hard voor jezelf als je vertrouwen mist. Jezus lijkt nogal kortaf op de leerlingen te reageren, maar in feite is dit pas het begin van een lange weg die hij met zijn leerlingen gaat om vertrouwen op te bouwen. Ook in alle volgende teksten van Marcus over de discipelen, zien we steeds weer twijfelende leerlingen: dan zijn ze weer even overtuigd, dan vallen ze terug in oude patronen; dan zien ze het licht, en dan zakt ze de moed in de schoenen. Het is een weg van ups en downs: van vertrouwen en ongeloof.

Vertrouwen is geen vaste kwaliteit, maar iets dat constant moet groeien en onderhoud vraagt. Vertrouwen moet steeds weer opnieuw gewonnen worden: door de leerlingen; door onszelf: vertrouwen in het Koninkrijk waar Jezus over vertelt, vertrouwen in de mensen om je heen, vertrouwen in jezelf, dat je gewild bent en dat je met je eigen talenten iets kan bijdragen aan dat Koninkrijk. Zoals ik zei, er zijn mensen die van jongs af een flinke dosis vertrouwen hebben. Dat vind ik zelf soms jaloersmakend. Ik herken me zelf in ieder geval vaak in de leerlingen van Jezus voor wie vertrouwen houden een moeizaam pad was, waarin soms de oude paniek en angst weer onverwacht konden toeslaan.

Een tweede boodschap van dit verhaal is dat vertrouwen een collectieve verantwoordelijkheid is: Jezus spreekt zijn leerlingen als groep aan: 'Geloven jullie nog steeds niet' Letterlijk: 'Hebben jullie nog steeds geen vertrouwen?' Om met meer vertrouwen in het leven en in het geloof te staan hebben we elkaar nodig. Als iemand angstig is, het even niet meer weet, zijn er hopelijk anderen die

helpen om de angst te dressereren. Die troost weten te brengen en de dingen in de juiste proporties helpen te zien. Die voldoende aandacht en tijd hebben om paniek tot rust te laten komen. Vertrouwen is niet iets dat je alleen kunt doen en leren. Je krijgt het mee in je opvoeding, van de mensen die je tijdens je leven tegenkomt. Dat betekent ook dat vertrouwen door anderen of door wat je meemaakt in het leven enorm beschadigd kan worden. En soms is vertrouwen dan ook voorgoed verdwenen. Hopelijk vind je dan anderen op je pad die die schending van dat vertrouwen in ieder geval hanteerbaar helpen maken.

Een derde boodschap is wat mij betreft dat vertrouwen ook niet alles is. Vertrouwen is belangrijk, maar het is geen voorwaarde voor een goede afloop. Jezus zegt niet: als jullie het mij met voldoende geloof vragen, dan kan ik redding brengen. Eerst is er de goede afloop, de storm die gaat liggen, eerst is er orde die wordt aangebracht, en daarna is er de vraag waarom de leerlingen zichzelf al die paniek en angst eigenlijk aandoen. Waarom niet met wat meer vertrouwen in het leven staan? Maar, nogmaals, geloof is geen voorwaarde. Ook als we door het ijs zakken, is er redding. En tegelijkertijd, in alle eerlijkheid, soms gaat de storm niet liggen. Soms zinkt de boot wel. Sommige dingen zijn te groot, te overweldigend. Ziekte, lijden, diepe trauma's, helaas al te vaak onoverkomelijk en dan is er genoeg om van in paniek te raken. En als niets meer helpt om de angst in te tomen, laten we elkaar dan beloven dat we er voor elkaar zijn om samen die angst uit te houden.

Leren vertrouwen: of het nu gaat om het geloof of om het dagelijkse leven: het is een lange weg, waarop we elkaar nodig hebben, en tegelijkertijd is geloof niet zaligmakend. Het Koninkrijk van God groeit als een mosterdzaadje, ook als we daaraan twijfelen. Op de Paasochtend bleek de dood niet het laatste woord te hebben, ook als we ons daar weinig bij voor kunnen stellen. En veel stormen trekken ook wel over, ook als we in paniek raken. We mogen er zijn en ons leven is gewild, ook als we daar maar weinig vertrouwen in hebben. En als je jezelf daar soms niet van kan overtuigen, laten we dan elkaar daaraan herinneren.

Dat de Geest dat vertrouwen in ons aanwakkert.